

FULL CATALÀ

Any I — Portantveu de COMUNITAT CATALANA de CENTRE AMERICA — No. 4
Redacció i Administració — Apartat 796 — San José, Costa Rica Agost-Setembre 1944

JAUME TERRADES

Si hagués de recomensar la meva activitat pedagògica, allà, en aquell recó ventejat i assoliat de l'Empordà, podèu ben creure que la meva visió seria ben distinta de la d'abans.

Quan no hem tret el cap a fora; quan la nostra vida es desenvolupa dins dels límits de la comarca; quan els personatges del nostre drama son, si fa o no fa, sempre els mateixos; quan la successió de la nit i el dia es fa sense variants notables; la visió global de la vida no canvia i resta enmarcada dins d'uns horitzons forsa migrats.

Es després, quan venen les sotragades, quan la mort s'en emporta un o més éssers estimats; quan el destí ens fa sortir del marc suara al·ludit; quan veiem nous personatges i per tant contrastats en el complex bio-psicològic de l'home, que canvia tot el decorat de la nostra vida interna.

De jove, davant la gran quantitat de nois i noies que anaven al meu MONTURIOL, d'antuvi, hom gosava fer profecies sobre la vida llur, en vista, esta clar, de llurs característiques. Si es tractava d'un alumne estudiós, serè metòdic, respectuós per als pares i el mestre, sense pensar-s'ho gaire, hom judicava que es tractava de un aspirant a l'èxit, i, pel contrari, davant d'un noi retrassat físicament i moral, sense gust a l'estudi, amb mes ganes de «fer campana» que d'anar a escola, també, rotundament hom es decantava pel costat pessimista i havia de donar un pronòstic de fracàs.

Peró, heus aquí que, com hem dit, no es pas l'escola la formadora de l'home, sinó la vida. La primera, el que pot fer, és preparar, modelar, donar coneixements; però el misteri del ser, ah, aixó esta en un mateix. Aquest surt i s'encara amb la realitat, i segons sigui aquesta per a ell, serà el resultat de la seva reacció. Sense cap temor a equivocar-nos podem dir, que si la vida de la humanitat pogués fer marxa enrera, i, parant-se en cert punt, tornar a comensar, però fent que canviés el medi ambient dels personatges que avui ho son del pasat, no ho serien, i, en tot cas, d'una manera ben diferent. Considerem un Beethoven casat, amb fills i amb tota la plenitud d'oir; un Kant enamorat i correspost; un Shopenhauer correspost per aquella amor fugissera i instal·lat confortablement; Napoleó sense la Revolució; aquesta sense que hagués mort Robespierre. Veritat que el present seria un altre?

Hem fet aquestes consideracions per mor d'arribar

al nostre cas. En Terrades era un noi endarrerit; pot ser va néixer abans de temps — no dels nou mesos; ens referim a un temps en abstracte; — tal volta havia vingut d'un lloc de visions, i de menut encara s'ensimismava en elles. No sé perquè seria, el cert és que ell no era com els altres. Pel carrer anava d'esma; el vol de una mosca era objecte d'observació; els llibres i els quaderns no representaven res per a ell, aleshores vivia un mon diferent dels altres. Hom prou feia mans i mànegues per tal de fer-li entrar el deus demés, però debades. Heus aquí un d'aquells cassos davant dels quals hom pronostica un fracàs, i...

Vaig perdre'l de vista de petit, encara; després, res més vaig saber-ne. A l'Ateneu Empordanés, de Barcelona, vaig trobar hi, un dia el seu pare, i vaig preguntar-li: I bé, en Santiago, que fa? Home se m'ha aficionat als llibres...

Els anys han passat corrent; un aconeteixement ha colpit l'altre; morts, nascuts, la guerra, l'exili, voluntari pels uns, per altres involuntari; Amèrica. Tot seguit, alumnes que de diferents indrets d'aquest continent em diuen que'm recorden... Catalunya... Catalunya... Esplet de esperit; esplet de vigoria física. No mor, ni morirà; facin el que facin els que no entenen, perque no poden entendre, car entre els homes hi ha, encara, categories. Jocs Florals arreu de Catalunya americana. Buenos Aires, Santiago de Xile, Mèxic, L' Havana i ja en preparació a Colòmbia. Qui ho havia de dir, Deu meu, que Amèrica havia d'acollir, tan bé, aquest floreig de l'ànima catalana. De prompte; Jaume Terrades, i Jaume Terrades...

Uns versos que tenen flaire de la Catalunya d'allà i d'abans, de quan nosaltres jugàvem a «saltà i parà», de quan les caramelles no havien adoptat la pose seriosa de després d'en Clavé; quan encara a les places de Figueres hi féiem els focs de San Joan. De tot aixó esta feta la poesia d'en Terrades. Tenen el sò d'aquelles altres:

«Sa mare la pentinava
amb una pinteta d'or.
Perdueta novelleta,
digueu-me on teniu el niu
a la soqueta d'un arbre
a la voreta del riu.»

O d'aquelles altres, que sentiem cantar a la mare:

«El pardal quan s'acotxaba, feia remor»...
Digueu-me sinó: «Creu al front
que tingui bon son
Creu al llavi
que no digui agravi
Creu al pit
vindrà a mitja nit?»

Terrades, Terrades... Serà aquell? I, es clar que ho fou; el cor m'ho deia, Figueres torna a triomfar. La tramuntana no bufa debades. Porta sons, i mots, i poe-

Passa a la Pàg. 4